

L'amistat de l'amor

Xavier Bosch ha publicat una segona novel·la romàntica
ANDREU PUIG

NOSALTRES DOS
Xavier Bosch

Editorial: Columna
Barcelona 2017
Pàgines: 560
Preu: 21 euros

“És possible l'amistat entre un home i una dona?”, és la sorprenent pregunta del subtítol de la portada de la novel·la de Bosch. No importa que el cos tipogràfic sigui diminut. Aquesta frase ha d'impactar més que el mateix nom de l'autor, que, actualment, sempre disposa d'un cos més gran que el títol. Ja se sap que ara un escriptor conegut i popular té més atractiu que qualsevol títol atrevit, però ningú no s'havia fixat en la potència que pot tenir la lletra menuda.

Aquesta incògnita plana de principi a fi en una novel·la que es desenvolupa en tres fases temporals de la vida dels dos protagonistes. Un relat incisiu, sense concessions, ens endinsa d'entrada en el 1983, quan s'estrenen a la Universitat de Bellaterra dos estudiants que no tenen res en comú. El Kim, fill de l'empresari milionari propietari de l'hotel més emblemàtic de Barcelona, col·leccionista de cotxes de luxe i seductor impulsiu, coincideix a la facultat amb la Laura, de Banyoles, vitalista, idealista, d'arrels modestes i allunyada de la fanfarroneria del seu company. Però els dos han de fer un treball conjunt sobre *Frankenstein* que inicia una relació d'amistat profunda, on els uneix la voluntat compartida i soterrada de fugir de les relacions sexuals per fer-la més sentida.

Tots dos viuran el seu pas a la vida adulta en una societat rupturista, filla del Maig del 68, amb la bandera de la llibertat

en tots els àmbits i amb ganes de trencar l'encotillament vivencial en un ambient alegre i provocatiu. Participaran en concerts de protesta i manifestacions universitàries. I viuran trobades festives que degeneren en orgies sexuals. Una fugida col·lectiva a Mallorca amb altres companys de carrera marca el límit.

Però els dos gaudiran també de l'aprenentatge comú del treball universitari investigant els sentiments del primer robot universal. Maduren progressivament amb els poetes de moda, la música més trenca-dora i moltes trobades amicals. Una amistat profunda amb l'únic límit de deixar el sexe de banda, malgrat que la meitat de les converses que tenen arriben a un bon grau

d'erotisme amb engrunes de pornografia, en alguns casos. Cadascú té la pròpia vida sexual. I el Kim, a l'altura dels cotxes de luxe que llueix.

L'amistat és manté en la llunyania amb el canvi de segle, amb la Laura a Londres convivint primer amb un músic de fama fent gires amb autocaravana. Després s'enamora del professor Clemence, 30 anys més gran que ella, que la captiva intel·lectualment. Una trobada per una tragèdia familiar allunya la Laura encara més i va a fer vida acadèmica a Austràlia. El Kim, com sempre, compleix amb el seu rol de bon burgès: es casa quan toca, amb glamur, té dos fills i continua gaudint del luxe. Una festa d'aniversari del Kim, en plena maduresa i ja separat, torna a posar-lo en contacte amb la Laura. El lector topa un cop més amb el dilema de la relació entre l'amistat i el sexe, quan “ja no hi ha res a perdre en les relacions”.

Un relat ben estructurat, de lectura ràpida amb deixos teatrals, amb més diàleg que descripció i canvis de ritme, lleus però constants, que engresquen el lector a aclarir d'una vegada la pregunta amb lletra petita de la portada. I amb un llenguatge acurat però simple, excessivament planer. I tot, en l'escenari d'una Barcelona que es presenta al món amb un hotel de cinc estrelles i amb una empresa sense esclètxes i integradora, envoltada d'un patrimoni històric emblemàtic, a més d'una ciutadania culta i ben integrada en el món global que ens ha tocat viure. I uns personatges on encara els sentits i els sentiments s'imposen sobre les ànimes d'acer de tants Frankensteins encara humans. Una *La ciutat dels prodigis*, no tan prodigiosa. ✱

MEMÒRIES XAVIER CORTADELLAS

Escriu tantes vegades que ha fracassat i que ningú no li fa cas ni com a escriptor ni com a pintor, que hi ha el perill que pensem que *Tempus fugit* sigui un exercici de nostàlgia que no val la pena llegir. Vaig comprar-lo perquè vaig veure que Joaquim Pijoan hi recordava una Vall d'Aro que ja no existeix, just abans de l'arribada del turisme. Convençut com està que “la nostra època no pot produir cap Proust”, llegint com ha llegit Pla, Pijoan té com a model Marcel Pagnol. “Mai no he confluït amb la cresta de l'onada del meu temps. Sempre he anat a rebours.”

A *Tempus fugit* no sorprèn que Pijoan parli també d'ell, sorprèn que ho faci amb una falta d'ego que, si l'allunya de la seva ge-

Memòria de la vall

neració, el separa anys llum de la majoria dels que són més joves. Pintor com és, no costa gaire adonar-se que molts dels capítols són una escena, no pas només un quadre costumista o un fresc, com diu ell, sinó tot el moviment que hauria captat una càmera. *Tempus fugit* és també un llibre col·lectiu. Coral. Cada capítol comença amb un recull de notícies dels diaris que col·leccionava Serafi lo Tortosí. M'imagino que Pijoan pensa que farien la funció de marc. Pel meu gust, tanta notícia embafa una mica.

Incapaç, com diu, d'escriure una novel·la, Pijoan prova d'acostar-se a aquest gènere literari servint-se de la seva memòria, fluctuant entre dos personatges que parlen d'ells i del que fan i diuen molta altra gent de la Vall d'Aro. Un dietari d'una època.

Un d'aquests personatges és ell mateix. L'hereu Romanyà, si ho voleu, amb les seves incursions al Joaquim Pijoan d'avui dia, amb l'esquizofrènia crònica que van detectar-li als 27 anys i, com més capítols anem avançant, amb més reflexions sobre la nostra època i sobre la seva necessitat de fugir del seu món.

L'altre personatge és Serafi lo Tortosí, un dels molts paios populars d'una Vall d'Aro que ja és a l'altre costat del mur. Malgrat

Melancòlica bogeria

Olivier Bourdeaut (Nantes, 1980) va debutar amb aquesta novel·la, dotada d'un joc de peus lleuger, que el va catapultar a l'èxit. Un dels llibres més venuts a França l'any passat i el carnet de ball ple de lectors, crítics i traduccions a altres llengües. Amb l'excusa –que va ser també el capriciós detonant de l'escriptura del seu autor, després d'alguns projectes fallits– de la cançó del músic *country* J.J. Walker, *Mr. Bojangles*. Un tema que va ser interpretat per artistes com ara Frank Sinatra, Neil Diamond i Nina Simone, i aquesta última –probablement la millor de totes– és la versió que la veu protagonista recorda sempre a la casa de la seva infantesa. Una cançó com un sortilegi, un disc que la seva mare –personatge amb trastorn mental que durant anys només pot semblar excèntric o dispar i divertit– i el seu pare es posen a l'estèreo per ballar. El típic vinil que sobreviu a totes les mudances.

El ball és la manera com els seus pares deixen fora el món, ordenen el seu particular univers on també hi són el narrador i una mascota –una mica ridícul, s'ha de dir tot, el paper Disney d'aquesta a la novel·la– i algun esporàdic visitant. La història dels pares –punt de vista del jove que recorda quan era nen– és una història d'amor absoluta i sense regles o convencions socials on la rutina és un enemic, i dels més ferotges.

Des d'un principi comproves que la mare del protagonista és una persona amb

un desequilibri vitalista que veu la vida des d'un parany entusiasta i arrossegador. El pare li segueix el joc sense que li costi gaire. Una festa perpètua que Bourdeaut ens presenta com el ball aquell que tots tenim a l'imaginari (més *La La Land* que *Pulp Fiction*, això sí). La seva prosa és ràpida, lleu, ni mossega ni embruta i tant et pot desesperar com enamorar. Té l'aroma francès de les Amélie que han existit i existiran en aquest món, el Capra de viu com vulguis i fes el que et dicti el cor i altres bagatel·les romàntiques.

Tot això està bé –si t'agrada, és clar– però, més enllà de l'ofici del novel·lista, no deixa de ser un cert mecanisme de la nos-

tra sensibleria nostàlgica. Té moments divertits, sap entretenir i engrescar a estones la trama –el segrest de l'hospital psiquiàtric, per exemple– i probablement, amb això, ja hauria venut molts llibres i guanyat adhesions.

Però el que fa aquest llibre una novel·la més complexa és el talent d'Olivier Bourdeaut per anar enfosquant les habitacions de la casa, la sala de ball, la ment de la mare del narrador. De mica en mica et vas adonant que, en realitat, ni els protagonistes ni tu sabíeu què estaveu llegint, què estava passant. És meritori com en poc més de cent pàgines la comedieta lleu es transforma en una narració fosca i melancòlica, o potser trista. Com la història d'amor boja acabarà en una tragèdia d'amor entre una boja i un addicte a la bogeria, una persona que va ser capaç de crear un món del revés per allargar el ball, per retenir la persona estimada i estimar-la el màxim temps possible. Transformar un plantejament Capra en un final John Ford. Un deliri en un malson.

Aconseguir aquest cromatisme de llums i sentiments sense perdre el pas ni trepitjar els peus dels lectors només es pot fer si el novel·lista, a banda del talent, està en estat de gràcia. El somriure se'ns congela. La cançó –la malaltia– ens porta al costat fosc, el moment en què les forces ens abandonen i mirem al nostre voltant i comprovem que el món que creiem nostre ja no existeix i hem de sortir d'escena, deixar de fer el ridícul. *

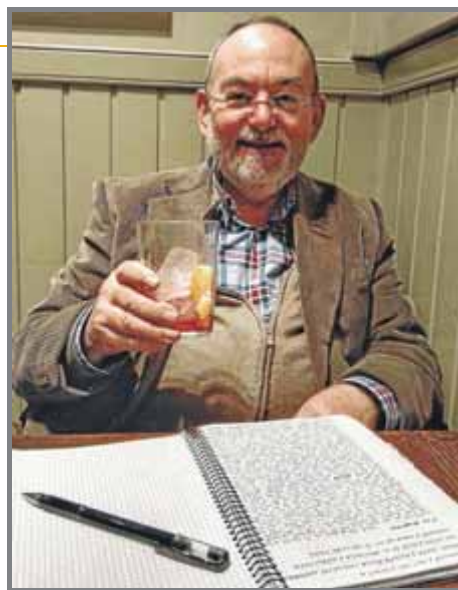
Olivier Bourdeaut
ha publicat una obra que transita de la comèdia al drama
ALBERT SALAMÉ

ESPERANT MISTER BOJANGLES
Olivier Bourdeaut
Traducció: Yannick García
Editorial: Salamandra
Barcelona, 2017
Pàgines: 144
Preu: 16 euros

que fos sobretot un observador, com a personatge actiu, Serafi engega a la segona meitat del llibre. És també la veu que explica la col·lectivitat dels de la seva època, com si la seva veu fos els transfons comarcal d'aquelles notícies més generals dels diaris. Més gran que l'hereu Romanyà, parla d'un món d'adults del qual Pijoan no va formar part.

Per tal que el record fos més rodó, he trobat a faltar a *Tempus fugit* el punt de vista femení. Més enllà de l'entorn familiar, és clar. En conjunt, però, uns capítols a cavall de la candidesa i de la duresa dels anys de postguerra. Força més un testimoni que no un exercici de nostàlgia, un seguit d'escenes dibuixades amb el pinzell d'una prosa de sintaxi allargada, lluny del català de frase

Joaquim Pijoan, brindant / JORDI CASAÑAS

curta d'avui. Precisos, clars, ben pensats, els adjectius, en general, arriben en companyia d'altres. Tal com devia ser també la vida de cadascú en una Vall d'Aro que era sobretot familiar. En un dels capítols que m'han semblat més rodons, Pijoan comença descrivint un despertar a la vall i el continua cedint la veu a un parell de germans bosquetans, clients de l'hostal Romanyà, més grans que ell, populars, irrepetibles en el món uniformitzat d'aquesta època. A *Tempus fugit* no hi ha arquetips: tot són personatges perquè el món que hi narra és un món viscut. Molt possiblement continuarà sense interessar gaire ningú, però *Tempus fugit* és a un pas de ser una novel·la que només es pot escriure cap al final d'una vida. *

TEMPUS FUGIT
Joaquim Pijoan
Editorial: Gregal.
Maçanet de la Selva,
2017
Pàgines: 265
Preu: 18,50 euros